

Ciekawostki historyczne

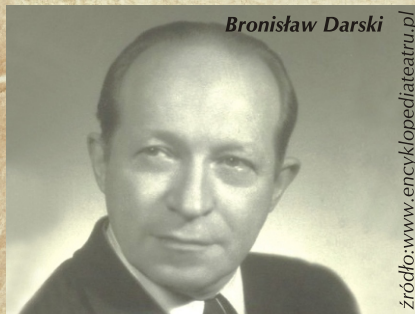
Nie każdy wie, że na terenie Dąbrowy Górniczej znajdowały się najgrubsze pokłady węgla kamiennego w Europie kontynentalnej. Dochodziły one do 30 metrów. Początkowo były wydobywane metodą odkrywkową, a potem głębinową. Widać je na załączonym zdjęciu z kopalni „Paryż” wykonanym w 1900 roku. [AR]

W Strzemieszycach urodził się znany aktor **Bronisław Darski** (1905–1964). Był synem Marcela Lipy i Anieli z Fiszerów, jednak na scenie używał pseudonimu. Po ukończeniu gimnazjum w Łodzi, jako urzędnik w banku, uczęszczał do szkoły teatralnej. W czasie wojny pracował jako kelner i brał udział w walkach z okupantem. Od 1955 r. grał w Teatrze Syrena. Występował w epizodycznych rolach filmowych (m. in. Barnaba w „O dwóch takich, co ukradli księżyc”). [MC]

Ozdobą muzealnego Klubu Gier jest m.in. makieta kresowej twierdzy Kudak, znanej każdemu miłośnikowi sienkiewiczowskiej Trylogii. Wykonana w skali 1:400 jest wykorzystywana przez graczy do symulowania oblężenia w realiach XVII-wiecznej wojskowości, dzięki systemowi bitewnemu „Ogniem i Mieczem”. Dzięki modelowi każdy może się poczuć jak sławny obrońca Kudaku, Krzysztof Grodzicki, zwany Cyklopem, bądź też spróbować swoich sił, stojąc na czele ogromnej dywizji kozackiej, szturmującej wały naddnieprzańskiej twierdzy. [JK]

Kopalnia „Paryż” w 1900 roku

Bronisław Darski

źródło: www.encyklopediateatru.pl

Twierdza kresowa Kudak

Dąbrowski Klub Miłośników Gier Historycznych

Jarosław Krajniewski
jkrajniewski@muzeum-dabrowa.pl

Działający od kilku lat w dąbrowskim Muzeum KLUB GIER pokazuje, jak można bawić się historią. Gry, w które można zagrać w Muzeum, dzielą się na dwie kategorie: gry z bardzo długą, nawet wieloletnią tradycją (jak Hnefatafl Wikingów czy Alquerque średniowiecznych rycerzy) oraz takie, których mechanika oparta jest na wybranych wydarzeniach historycznych. Mamy tutaj możliwość zagrania w klasyczne planszówki, niezwykle widowiskowe gry figurowe, karciane a nawet rpg. Oczywiście wszystkie w historycznym klimacie – nie znajdziemy tu zatem Chińczyka czy Monopoly. Spotkania odbywają się w każdy pierwszy czwartek miesiąca, a szczegółowe informacje można znaleźć na stronie www.histogry.blogspot.com

Wydawca
Dąbrowskiego
Kuriera Muzealnego:
Muzeum Miejskie
„Sztzygarka”
sekretariat@muzeum-dabrowa.pl

Redaktor:
Arkadiusz Rybak
arybak@muzeum-dabrowa.pl

Autorzy:
Magdalena Cyankiewicz
Sebastian Kosakowski
Jarosław Krajniewski
Arkadiusz Rybak
Zdzisław Śladowski

Opracowanie graficzne:
Elżbieta Jankowska

Ilustracje:
archiwum Muzeum

Dąbrowski Kurier Muzealny

Nr 6/2016

Gołonóg, Dworzec z 1900 r.

Kolej Iwangrodzko-Dąbrowska była w końcu XIX wieku najważniejszą linią transportową dla Zagłębia Dąbrowskiego. Jej główna linia przebiegała przez Strzemieszyce Wielkie, Gołonóg i kończyła się dworcem na obecnym Placu Wolności. Architektem projektującym

zabudowania kolei był Adolf Schimmelpfenig. Zaprojektował on i wybudował szereg dworców i innych budynków technicznych oraz mieszkalnych. Do dnia dzisiejszego przetrwał m.in. dworzec w Gołonogu, który został wybudowany w 1885 roku.

Szanowny Czytelniku!

Lato zbliża się wielkimi krokami. Szereg osób spędzi ten czas nad wodą. Wielu mieszkańców Dąbrowy wybiera tę najbliższą, czyli Pogorię. Piękne dąbrowskie jeziora, ponad którymi górują kominy ArcelorMittal i elektrowni Łągisza nie są przecież jeziorami. To sztuczne zbiorniki po wyrobiskach piaskowych, które stanowią wspaniały przykład rekultywacji terenów poprzemysłowych. Zapraszając do wypoczynku, polecamy m.in. artykuły o naszych Pogoriach.

Arkadiusz Rybak
Dyrektor
Muzeum Miejskiego
„Sztynarka”

Sylwia Winiarek
Rzecznik Prasowy
Biuro Komunikacji
ArcelorMittal Poland

Życzymy interesującej lektury.

Dąbrowski Oddział Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego

Zdzisław Śladowski
z.sladowski@interia.pl

Posiedzenie Zarządu Oddziału 1978 r. Na zdjęciu widoczni: (po lewej) Józef Urbankiewicz, (po prawej) Zygmunt Imielski, Rajmund Bartodziej i Włodzimierz Stefanowski

Dąbrowski oddział SITPH utworzony został 29 czerwca 1977 roku. Od 1978 roku obejmował jedenaście kół branżowych Huty Katowice, trzy koła przy zakładach wchodzących w skład kombinatu i trzy terenowo związane z oddziałem. Pierwszym prezesem był Stanisław Śliwa, wiceprezesem – Jan Małecki z Huty Bankowej, a sekretarzem – Tadeusz Karbowicz. Od 2008 roku prezesem jest Bogdan Mikołajczyk. Do odnotowania jest fakt, iż od 1982 roku nieprzerwanie do dzisiaj działalność oddziału wspiera Zygmunt Imielski. Liczba członków oddziału dąbrowskiego osiągnęła apogeum 1516 osób w 1980 roku.

Transformacja ustrojowa i kapitałowa, wieloletnia restrukturyzacja i prywatyzacja zakładów, w których działały koła SITPH, powodowały drastyczne zmniejszanie się liczby członków do poziomu 154 osób na koniec 2015 roku. Oddział zmienia swój charakter z wyłącznie naukowo-technicznego, nakierowanego na branżę hutniczą, na organizację realizującą w większym stopniu zadania społeczno-publiczne. Od 2007 roku na szerszą skalę rozwija się współpraca z organizacjami pozarządowymi w Dąbrowie Górniczej w ramach Dąbrowskiego Forum Organizacji Pozarządowych.

Dąbrowskie Pogorie – dwa oblicza

Sebastian Kosakowski
skosakowski@muzeum-dabrowa.pl

Wyrobisko „Gołonóg I” powstało w miejscu lasu sosnowego wykupionego przez węglową spółkę, której własnością była Kopalnia „Paryż”. W 1922 roku rozpoczęto eksploatację piasku do podsadzania wyrobisk kopalni. Po zakończeniu eksploatacji, nieczynne wyrobisko w roku 1943 zalano wodą, tworząc zbiornik wodny o powierzchni ponad 70 hektarów, szerokości 700 metrów i długości 1600 metrów.

W południowej części zbiornika, wśród trzcinowisk, gniazdują rzadkie gatunki ptaków wodnych, a na wschodnim brzegu znajduje się użytek ekologiczny Młaki nad Pogorią I.

Wyrobisko „Gołonóg II” powstało w latach 1935–1955 dla potrzeb podsadzkowych kopalni Generał Zawadzki. Po zaprzestaniu eksploatacji w 1955 roku wyrobisko to zostało częściowo zasypane nadkładem pochodzącym z odkrywki Brzozowica. Pozostała część została zalana. Nie prowadzono tu żadnych prac hydrotechnicznych mających na celu wymodelowanie czaszy zbiornika. Jego maksymalna głębokość wynosi 3,5 metra.

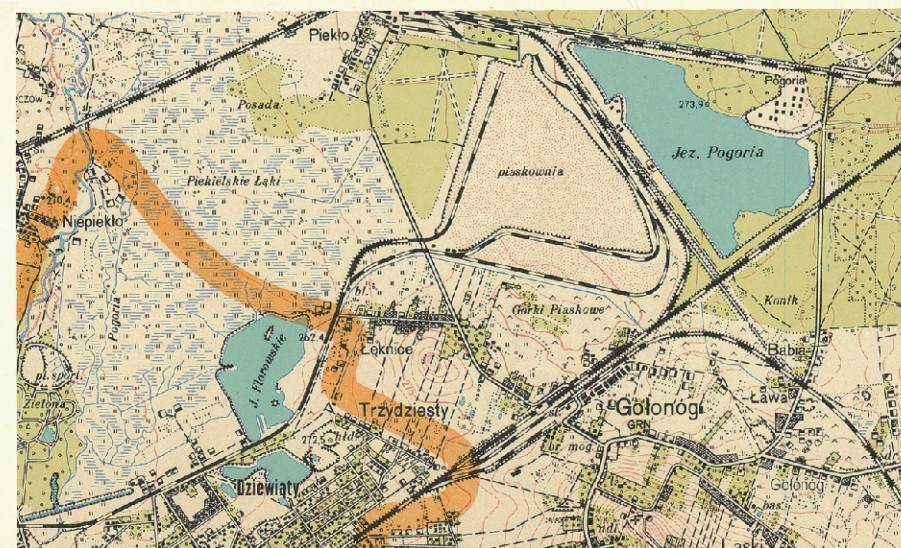
Od 2002 roku jezioro to wraz z otoczeniem stanowi użytek ekologiczny „Pogoria II” o powierzchni 40 ha.

„Pogoria III” to dawne wyrobisko piasku podsadzkowego kopalni Generał Zawadzki, eksploatowane w latach 1962–1972. Po zakończeniu eksploatacji, zdegradowany teren przygotowano odpowiednio do pełnienia funkcji zbiornika wodnego poprzez odpowiednie uformowanie dna oraz brzegów i w latach 1973–1975 wypełniono go wodą. Utworzono tym samym obiekt rekreacyjny „Pogoria III” oraz rezerwowe źródło wody na potrzeby Huty Katowice.

Zbiornik ten jest zbiornikiem przepływowym i zasilany jest wodami rzeki Pogorii oraz źródłami znajdującymi się na dnie.

Maksymalna głębokość zbiornika wynosi około 15,5 m. Powierzchnia lustra wody ma około 207 ha, a jego przeciętna pojemność kształtuje się w granicach 11,41 mln m³.

Obiekt przez cały rok jest dostępny dla turystów i osób preferujących aktywny wypoczynek. Można tutaj skorzystać z plaży oraz Centrum Sportów Letnich i Wodnych. Niezaprzeczalną ozdobą jeziora jest molo.

Na mapie z lat 50. XX w. widoczna jest najstarsza Pogoria oraz zapomniane już Jezioro Florowskie, które przekształcono w Pogorię III